

DE CENTRALE RAAD VAN BEROEP

(mrs. Van Galen, Bulte, Rothuizen-Geerts)

Uitspraak in het geding tussen de Raad van Arbeid c te Utrecht,
eiser, en H. J., te B., gedaagde

1. Ontstaan en loop van het geding

Eiser heeft gedaagde onder dagtekening 18 juni 1979 in kennis gesteld met een beslissing welke als volgt luidt:

"De Raad van Arbeid te Utrecht;

Gezien de beslissing d.d. 27 september 1976, waarbij aan:

H. J .D.... B. een ouderdomspensioen krachtens de Algemene Ouderdomswet werd toegekend, waarvan het bedrag laatstelijk is vastgesteld op f 16140, per jaar; Overwegende, dat pensioentrekker sedert 1 april 1978 gescheiden leeft van zijn echtgenote, Mw. A.E.H. J.R., geboren 23 maart 1920, zodat hij voor de toepassing van de Algemene Ouderdomswet als ongehuwd wordt aangemerkt;

Gelet op de artikelen 1, tweede lid, 8, eerste lid, 9, 14 eerste en derde lid, 20, tweede lid, 37 van de Algemene Ouderdomswet;

Verlaagt het toegekende ouderdomspensioen met ingang van 1 mei 1978 tot het bedrag bedoeld in artikel 8, eerste lid, vanaf deze datum te stellen op f 10494, per jaar, zijnde het bedrag van het ouderdomspensioen van een ongehuwde en stelt het bedrag van het pensioen achtereenvolgens nader vast: ingaande 1 juli 1978 op f 10782, per jaar; ingaande 1 januari 1979 op f 11034, per jaar;

Beslist voorts, dat, met toepassing van het bepaalde in artikel 20, tweede lid, van genoemde wet, het over het tijdvak van mei 1978 t/m januari 1979 teveel uitbetaalde pensioen ad f 3698,80 verminderd met de te weinig uitbetaalde vakantiewetuitkering over de periode van mei 1978 t/m april 1979 ad f 117,19, blijft f 3581,61, ineens wordt teruggevorderd'. De Raad van Beroep te Utrecht heeft bij uitspraak van 10 april 1980 - waarnaar hierbij wordt verwezen - beslissende op het door gedaagde tegen evenweergegeven beslissing van eiser ingestelde beroep, deze beslissing vernietigd, voor zover daarbij is besloten het over het tijdvak van 1 mei 1978 tot en met januari 1979 te veel betaalde pensioen van gedaagde terug te vorderen, het beroep in zoverre gegrond en het overigens ongegrond verklaard. Van die uitspraak is eiser bij de Raad in hoger beroep gekomen. In het beroepschrift zijn de gronden ontvouwd waarop de Raad is verzocht de uitspraak waarvan hoger beroep te vernietigen en de bestreden beslissing alsnog te bevestigen.

Gedaagde heeft onder dagtekening 25 juni 1980 van contra-memorie gediend. Het geding is behandeld ter terechtzitting van 1 april 1982. Aldaar heeft eiser - ambtshalve opgeroepen om bij gemachtigde te verschijnen - zich doen vertegenwoordigen door C. K., werkzaam bij de Raad van Arbeid te Utrecht, en is gedaagde in persoon verschenen met bijstand van zijn dochter J. N.-J., wonende te U., als zijn raadvrouw.

2. Motivering

Gedaagde, geboren op 24 september 1911, is op 31 januari 1956 gehuwd met A.E.H. J.R. (verder te noemen: R.), die is geboren op 23 maart 1920. Bij

zijn beslissing van 27 september 1976 heeft eiser aan gedaagde met ingang van 1 september 1976 een ouderdomspensioen krachtens de Algemene Ouderdomswet (hierna genoemd: de Wet) toegekend als bedoeld in artikel 8, tweede lid, van de Wet; waar gedaagde en R. van 24 januari 1964 tot 29 maart 1972, toen wonende in de Verenigde Staten, niet ingevolge de Wet verzekerd waren geweest, werd op het volle bedrag van het aan gedaagde toekomende ouderdomspensioen van een gehuwde man een korting gehanteerd van 57%. Bij deze beslissing is gedaagde gewezen op de verplichting aan eiser binnen 14 dagen schriftelijk kennis te geven van elke verandering van feiten of omstandigheden, welke tot intrekking of vermindering van het pensioen aanleiding kan geven, in welk verband onder meer werd vermeld:

" 1. indien u niet langer aan ,,n adres woont met uw echtgenote;", onder vermelding tevens van de mogelijke gevolgen van het niet nakomen van bedoelde verplichting. Nadat gedaagde had gebruik gemaakt van zijn bevoegdheid om vrijwillig premie te betalen over de periode van 25 januari 1964 tot en met 28 maart 1972 is hem bij eisers beslissing van 13 mei 1977 met ingang van 1 september 1976 het pensioen toegekend tot het volle bedrag van het ouderdomspensioen van een gehuwde man. Ook bij deze gelegenheid werd de zoeven nader omschreven verplichting onder de aandacht van gedaagde gebracht. Met een zogenoemde mutatie opgave d.d. 28 december 1978 werd eiser van de zijde van de gemeente Bi. medegedeeld dat R. met ingang van 15 december 1978 uit deze gemeente naar de Verenigde Staten was vertrokken. Nadat eiser voor de eerste maal een onderzoek had doen plaatsvinden, heeft hij - onder de overweging dat het in verband met het gescheiden wonen van de echtelieden noodzakelijk was een onderzoek in te stellen naar eventueel duurzaam gescheiden leven - de uitbetaling van het pensioen met ingang van 1 februari 1979 gedeeltelijk geschorst. Vervolgens kwam - in het bijzonder uit informatie die eiser van de Sociale Verzekeringsbank had ontvangen - aan het licht, dat R. zich in mei 1978 schriftelijk tot laatstgenoemde instantie had gewend met het verzoek toegelaten te worden tot het vrijwillig betalen van premie ingevolge de Wet. In dit verband heeft R. vermeld: dat zij voor 3 juni 1978 passage had geboekt voor overtocht naar de Verenigde Staten, met de bedoeling zich daar voorgoed te vestigen; dat zij met het oog daarop een permanente werkvergunning voor Californië had gevraagd; dat zij (dit met doorhaling van de datum 1 april 1978) met ingang van 1 november 1977 niet meer met gedaagde samenwoonde, zulks wegens afwezigheid van elke gezamenlijke interesse, van elk contact; en dat zij sindsdien, tot aan het vertrek naar de Verenigde Staten, (officieus) verbleef op het adres W.straat . . . te Bi.. Een en ander heeft eiser andermaal tot een nader onderzoek gevoerd. Dit wees met name uit dat R. van 1 april 1978 af had verbleven op het voornoemde adres te Bi., alwaar toen een pension was gevestigd- daar had zij voor f 100,per maand een kamer gehuurd ter overbrugging van de tijd tot haar vertrek in juni 1978. Deze gegevens hebben eiser tot het oordeel gebracht dat gedaagde sedert 1 april 1978 duurzaam gescheiden van R. leefde. Daarop heeft eiser de bestreden beslissing genomen.

Bij deze beslissing is het aan gedaagde toegekende pensioen met ingang van 1 mei 1978 herzien en nader vastgesteld op het bedrag als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Wet, het pensioen van een ongehuwde. Tevens is beslist dat het - door het niet (tijdig) nakomen van de mededelingsverplichting als vervat in artikel 37 van de Wet - te veel betaalde pensioen over het tijdvak van 1 mei 1978 tot 1 februari 1979 zijnde na een vermindering als in de bestreden beslissing nader omlijnd een bedrag van 3.581,61, in een bedrag van gedaagde zal worden teruggevorderd. Aan de hand van de te dien aanzien beschikbare gegevens stelt de Raad,

evenals de eerste rechter in de aangevallen uitspraak, vast, dat gedaagde op 1 april 1978 - met R.'s vertrek uit de echtelijke woning - duurzaam gescheiden van R. is gaan leven. De Raad onderschrijft mitsdien als juist het oordeel van de eerste rechter, dat gedaagde sindsdien niet meer krachtens artikel 1, tweede lid, van de Wet als gehuwde is aan te merken en dat eiser aldus bij de bestreden beslissing terecht met toepassing van artikel 14, derde lid, van de Wet (tekst sedert 12 januari 1978) het ouderdomspensioen van gedaagde ingaande 1 mei 1978 heeft herzien. De Raad zal vervolgens nog hebben te beoordelen wat er in rechte is van de bestreden beslissing, in zoverre daarbij is verstaan dat van gedaagde geheel zal worden teruggevorderd hetgeen hem in de periode 1 mei 1978 tot 1 februari 1979 te veel aan ouderdomspensioen werd betaald. Eiser heeft dit onderdeel van de bestreden beslissing doen rusten op het bepaalde in artikel 20, tweede lid aanhef en onder b, van de Wet. Ingevolge dit voorschrift - zoals het op 12 januari 1978 is komen te luiden - kan hetgeen aan ouderdomspensioen ten onrechte of te veel is uitbetaald, gedurende vijf jaren na de dag van de betaalbaarstelling onder meer geheel of gedeeltelijk worden teruggevorderd, indien aldus is uitbetaald als gevolg van het niet nakomen van de in artikel 37 van de Wet neergelegde verplichting door een persoon als bedoeld in dat artikel. Naar luid daarvan is - voor zover hier van belang - de gepensioneerde verplicht binnen 14 dagen aan het uitvoeringsorgaan schriftelijk mededeling te doen van elke verandering van feiten en omstandigheden, welke tot intrekking of vermindering van het pensioen aanleiding kan geven. In voormeld artikel 20, tweede lid aanhef en onder b, van de Wet is aan eiser een bevoegdheid gegeven die discretionair van aard is. De Raad heeft hiermede onder ogen te zien de vraag of eiser bij afweging van alle daarbij betrokken belangen niet in redelijkheid tot zijn beslissing, hier aan de orde, heeft kunnen komen dan wel of deze beslissing anderszins strijdt met enig algemeen beginsel van behoorlijk bestuur.

De eerste rechter is in de aangevallen uitspraak tot de slotsom gekomen dat de bestreden beslissing in dit opzicht de, evenvermelde, beperkte rechterlijke toetsing niet kan doorstaan. Aan deze slotsom ligt ten grondslag het oordeel, dat van gedaagde in redelijkheid niet had kunnen worden verlangd dat hij aan eiser reeds binnen 14 dagen na 1 april 1978 opgave had gedaan van het gescheiden leven. Bij het vormen van dit oordeel heeft deze rechter met name van belang geacht hetgeen R. hem desverzocht met een brief d.d. 21 januari 1980 - welke brief in de aangevallen uitspraak is weergegeven - had bericht. Uit deze brief zag de eerste rechter naar voren komen: dat R. voor haar vertrek naar de Verenigde Staten althans met gedaagde niet heeft gesproken over een eventueel definitief karakter van dat vertrek en dat gedaagde naar haar mening op 1 april 1978 niet wist dat zij niet meer bij hem zou terugkeren.

De Raad kan de eerste rechter in diens voormelde slotsom niet volgen. Dienaangaande heeft hij het volgende overwogen.

Waar R. op 1 april 1978 de echtelijke woning heeft verlaten en elders haar intrek heeft genomen, is alstoen de situatie ingetreden, waarin van gedaagde X moet worden gezegd dat hij niet langer met R. ,n adres woonde. Dit reeds impliceerde een verandering van feiten en omstandigheden die - zoals gedaagde reeds bij eisers beslissing van 27 september 1976 met zoveel woorden was medegedeeld - tot intrekking of vermindering van het pensioen aanleiding kon geven. Gedaagde heeft die verandering niet, althans zeker niet binnen 14 dagen na 1 april 1978, aan eiser bekend gemaakt. Aldus heeft gedaagde niet voldaan aan hetgeen ingevolge artikel 37 van de Wet van hem was vereist.

De Raad heeft geen aanknopingspunten gevonden die zouden kunnen dienen om gedaagde in zijn stilzwijgen te excuseren.

In dit verband heeft de Raad laten gelden:

dat gedaagde van meet af aan wist dat R. de echtelijke woning had verlaten en op kamers was gaan wonen dat dit in dier voege nog niet eerder in het huwelijk was voorgevallen en voorts nog dat R.'s vertrek - naar gedaagde ter terechtzitting heeft doen weten - op zich geheel paste bij de voordien gemaakte afspraak dat zij gedaagde zou verlaten zodra de kinderen niet meer van haar afhankelijk waren.

In het licht van het vorenstaande vermag de Raad niet van beslissende betekenis te achten hetgeen R. bij haar eerdergenoemde schrijven van 21 januari 1980 aan de eerste rechter heeft bericht. De Raad kan dan ook daarlaten - en hij laat daar - of de inhoud van die brief wel op alle punten geheel en al met de realiteit in overeenstemming is.

De Raad heeft in het geheel van de feiten en omstandigheden van het onderhavige geval geen grond aangetroffen voor de conclusie dat de bestreden beslissing, als hier aan de orde, anderszins 's Raads beperkte toetsing niet zou kunnen doorstaan.

Hetgeen tot hier is overwogen leidt de Raad tot de volgende beslissing.

3. Beslissing

De Centrale Raad van Beroep,

Recht doende in naam der Koningin!

Vernietigt de aangevallen uitspraak;

Verklaart het in eerste aanleg ingestelde beroep alsnog in zijn geheel ongegrond.